

Nr 141

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1955/56 till Bidrag till sjukkassor m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1955.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, följande.

I årets statsverksproposition, femte huvudtiteln, har Kungl. Maj:t under punkten 79 föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till sjukkassor m. m. beräkna ett förslagsanslag av 270 000 000 kronor.

Anledning till att ifrågakvarande anslag i statsverkspropositionen upptogs med endast preliminärt beräknat belopp var att förslag till lagstiftning i vissa anslaget berörande frågor avsågs skola underställas 1955 års riksdag. Jag torde nu få upptaga förenämnda anslagsfråga till förnyad behandling.

Bidrag till sjukkassor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	¹ 68 000 000	¹ 64 692 106
1954/55 (statsliggaren s. 350)	160 000 000	
1955/56 (förslag)	270 000 000	

¹ Anslagen till Bidrag till sjukkassor samt Moderskapspenning.

Statsbidraget till den frivilliga sjukförsäkring, som den 1 januari 1955 avlöstes av den allmänna sjukförsäkringen, reglerades av kungörelsen den 26 juni 1931 (nr 282) angående statsbidrag åt sjukkassor. Härjämte kunde i vissa fall särskilt statsbidrag utgå enligt kungörelsen nr 132/1938. Enligt kungörelserna beräknades statsbidraget för kalenderår och skulle utbetalas i efterskott av tillsynsmyndigheten, som dock ägde att provisoriskt utbetala statsbidrag efter varje kvartals slut.

Fr. o. m. den 1 januari 1955 utgår enligt 40—44 och 53 §§ lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring till de allmänna sjukkassorna statsbidrag i form av sjukhjälsbidrag, medlemsbidrag, avgiftslindringsbidrag och avgiftsersättningsbidrag jämte bidrag till den frivilliga försäkringen. Vidare utgår till sjukkassorna statsbidrag jämlikt 13 § lagen den 21 maj 1954 (nr 266) om moderskapshjälp och 5 § förordningen den 4 juni 1954 (nr 519) angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel. Det jämlikt sjukförsäkringslagen och lagen om moderskapshjälp utgående statsbidraget beräknas för kalenderår. Enligt kungörelsen den 3 december 1954 (nr 782) angående utbetalning av statsbidrag m. m. till allmän sjukkassa skall dock tillsynsmyndigheten före utgången av varje kalendermånad till centralsjukkassan utbetala förskott å dessa statsbidrag med det belopp, som kan beräknas erforderligt för bestridande av månadens utbetalningar. Kostnaderna enligt läkemedelsförordningen bestrides av tillsynsmyndigheten, som vid den årliga slutuppgörelsen med sjukkassorna avdrager de läkemedelskostnader, som skall stanna på sjukkassorna.

Riksförsäkringsanstalten har (skr. ³¹/₈ 1954) beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår.

Vad beträffar anslagsbehovet för den förutvarande frivilliga sjukförsäkringen, för vilken det under nästa budgetår återstår att utgiva slutligt bidrag för år 1954, har anstalten anfört, att antalet statsbidragsberättigade medlemmar i de erkända sjukkassorna vid slutet av år 1953 uppgick till 3 372 000. Anstalten har uppskattat medlemsökningen under år 1954 till 10 000. Antalet sjukhjälsdagar per år och medlem har förutsatts under år 1954 uppgå till 11,0 vilket överensstämmer med det faktiska antalet under år 1953. Såsom sjukvårdsbidrag för år 1954 har räknats med ett belopp, motsvarande, förutom ersättning för kostnader för intagning å sjukhus, 6 kronor 90 öre per sjukvårdsförsäkrad medlem. Vidare har an-

talet fall med moderskapshjälp antagits utgöra 87 250 och kassornas utbetalningar av barntillägg 2 kronor 11 öre per medlem.

Det belopp, som återstår att reglera vid den slutliga uppgörelsen för år 1954, uppskattas av riksförsäkringsanstalten till 16,7 milj. kronor.

Vad beträffar kostnaderna för den allmänna sjukförsäkringen med moderskapsförsäkringen samt läkemedelsförmånerna utgår riksförsäkringsanstalten från de antaganden, som gjorts i förarbetena till lagstiftningen. I enlighet härmed förutsattes för år 1955 komma att utgå statsbidrag för grundsjukpenning med 105 milj. kronor, barntillägg med 16 milj. kronor, medlemsbidrag med 23,4 milj. kronor, avgiftsersättningsbidrag med 9 milj. kronor, bidrag till den frivilliga försäkringen med 6 milj. kronor samt bidrag till kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel med (6 065 000) 6,1 milj. kronor. På sjukvårdsförsäkringen belöpande statsbidrag förutsattes skola utgöra 57 milj. kronor, därav 49 milj. kronor för ersättningar för läkarvård och tandläkarvård enligt 1954 års sjukkassetaxa, 5 milj. kronor (10 % av sistnämnda belopp) för försäkrades resor till och från läkare samt 3 milj. kronor för resor till och från sjukvårdsinrättning. Avgiftsbindningsbidraget beräknas till 12,5 milj. kronor. Statsbidrag till moderskapsförsäkringen förutsattes utgå med 16,5 milj. kronor; detta belopp är 0,2 milj. kronor högre än socialförsäkringsutredningen beräknat, beroende på att enligt den antagna lagen grundpenning skall utgå med fullt belopp även om barnet dör kort efter nedkomsten. Hela beloppet av statsbidrag för år 1955 beräknas sålunda till $(105 + 16 + 23,4 + 9 + 6 + 6,1 + 57 + 12,5 + 16,5)$ 251,5 milj. kronor.

Då befolkningens tillväxt och ändring i ålderssammansättning beräknats medföra, att statens direkta bidrag till sjukförsäkringen kommer att öka med ca en procent per år till år 1965, antages statsbidraget för år 1956 komma att utgöra $(1,01 \times 251,5)$ 254 milj. kronor. Statsbidraget för budgetåret 1955/56 beräknas med hänsyn härtill till ca 252,7 milj. kronor.

Det totala medelsbehovet för budgetåret 1955/56 har sålunda av riksförsäkringsanstalten beräknats till $(16,7 + 252,7)$ 269,4 milj. kronor. Anstalten föreslår, att anslaget uppföres med — avrundat — 270 milj. kronor.

Departementschefen

Under förevarande anslag skall även för budgetåret 1955/56 beräknas medel för bidrag till den frivilliga sjukförsäkring, som föregick den nu gällande allmänna försäkringen. Under nämnda budgetår sker nämligen den slutliga avräkningen mellan utlämnade förskott och slutligt bidrag för år 1954. Riksförsäkringsanstalten har beräknat medelsbehovet i denna del till 16,7 milj. kronor. Beräkningen torde kunna godtagas.

Den allmänna sjukförsäkringen med den därtill anknutna moderskapsförsäkringen samt läkemedelsreformen trädde i kraft den 1 januari 1955. Med hänsyn härtill har inom ramen för innevarande års anslag beräknats

statsbidrag till de allmänna sjukförsäkringarna för första hälften av år 1955. För nästa budgetår måste medel anvisas till täckande av statens bidrag för helt år.

I propositionen 1953:178 uppskattades statens bidrag till den allmänna sjukförsäkringen och läkemedelsreformen till 218 milj. kronor för helt år. Statsbidraget till moderskapsförsäkringen beräknades i propositionen 1954:144 till för helt år 19,8 milj. kronor. Då denna summa till ett beräknat belopp av 0,3 milj. kronor motsvarades av en minskning av sjukhjälpbidraget i sjukförsäkringen, beräknades den totala årskostnaden för statsverket för här angivna reformer till ca $(218 + 19,8 - 0,3)$ 237,5 milj. kronor. Riksförsäkringsanstalten har med utgångspunkt från samma kalkyler beräknat kostnaderna till 238,3 milj. kronor; differensen sammanhänger med vissa avrundningar i beräkningarna. Någon anledning att nu frångå propositionens beräkningar synes icke föreligga.

Kungl. Maj:t har den 4 juni 1954 (SFS nr 532) fastställt ny taxa för beräkning av ersättning för läkarvård och tandläkarvård enligt lagen om allmän sjukförsäkring, innebärande en avsevärd höjning av taxebeloppen i förhållande till den vid tiden för nyssnämnda kalkyler gällande sjukkassetaxan. Statsbidraget till sjukvårdsförsäkringen beräknas nu av riksförsäkringsanstalten till 57 milj. kronor mot i propositionen 1953:178 angivna 44 milj. kronor och ökar således med 13 milj. kronor. Ökningen är till ca 12 milj. kronor betingad av höjningarna enligt den nya taxan. Till återstående del, ca 1 milj. kronor, avser ökningen de försäkrades resor till och från läkare. Anstaltens beräkningar i denna del baserar sig på socialförsäkringsutredningens antagande, att reseersättningarna uppgår till tio procent av läkarvårdsersättningen. Då denna stigit på grund av taxehöjningen har en uppräknig även av reseersättningarna medföljt i anstaltens beräkningar. Något samband mellan höjningen av sjukkassetaxan och resekostnaderna föreligger visserligen icke. Det är emellertid att märka, att 1953 års beräkningar baserats på material från år 1950 och att en viss höjning jämväl av resekostnaderna inträtt sedan dess. Med hänsyn härtill synes anstaltens beräkning av den totala ökningen av statsbidraget till sjukvårdsförsäkringen, 13 milj. kronor, i sin helhet kunna godtagas.

Riksförsäkringsanstalten har vidare beräknat vissa mindre öknningar av statsbidragskostnaderna, nämligen *dels* med 0,2 milj. kronor med anledning av att den antagna lagen om moderskapshjälp medger sjukpenning med fullt belopp även om barnet dör kort efter nedkomsten och *dels* med ca 1,2 milj. kronor med anledning av förutsedda ändringar i befolkningsunderlaget. Mot dessa beräkningar torde intet vara att erinra.

I proposition den 4 mars 1955, nr 114, har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till vissa reformer inom sjukförsäkringen och folkpensioneringen, medförande mindre kostnadsökningar bl. a. för sjukförsäkringen. Sålunda har framlagts förslag om ändringar i sjukförsäkrings- och folk-

pensioneringslagarna i syfte att för motverkande av luckor och dubbelsättningar åstadkomma en samordning mellan de båda lagarna. Förslaget har i denna del beräknats medföra en årlig merkostnad av högst 0,6 milj. kronor för det statliga sjukhjälpbidraget. Från detta belopp kan dock avräknas vad som återgår till sjukförsäkringen från folkpensioneringen; storleken härav kan emellertid icke angivas. Vidare har i propositionen föreslagits, att sjukpenningförsäkringen skall utvidgas till att omfatta även *dels* de icke förvärvsarbetande hemmafruar, som uppbär hustrutillägg, *och dels* änkor samt hem- och fränskilda m. fl., vilka har hemmavarande barn under 16 år. Den årliga merkostnaden för statens del har för dessa grupper beräknats till (0,85 + 1,75) 2,6 milj. kronor. Slutligen har i propositionen föreslagits en förlängning av lagen den 17 december 1954, nr 774, med särskilda bestämmelser om frivillig sjukpenningförsäkring i allmän sjukkassa. Förslaget syftar till att bereda fortsatt sjukpenningförsäkring åt den, som vid utgången av år 1954 hade sådan försäkring i erkänd sjukkassa men som icke är sjukpenningförsäkrad enligt lagen om allmän sjukförsäkring. Statens kostnader för denna frivilliga försäkring har i propositionen beräknats till ca 0,9 milj. kronor för år. Av nu nämnda propositionsförslag avses endast det som berör den frivilliga sjukpenningförsäkringen skola träda i kraft den 1 juli 1955. Övriga ändringar skall tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1956. Till följd härav kan den på nästa budgetår kommande kostnadsökningen för statsverket i dessa delar beräknas till högst (0,3 + 1,3 + 0,9) 2,5 milj. kronor.

Kungl. Maj:t har vidare i proposition den 4 mars 1955, nr 118, förelagt riksdagen vissa förslag om ersättning från den allmänna sjukförsäkringen för sjukvård utom riket samt om sjömännens sjukförsäkring. Statens bidrag till sjukförsäkringen har antagits för dessa ändamål komma att öka med i runt tal en milj. kronor om året. Reformen skall träda i kraft den 1 januari 1956. Då en viss eftersläpning i utbetalningarna torde vara att förvänta med hänsyn till de särskilda åtgärder, vilka förordats beträffande den administrativa handläggningen, finnes anledning att antaga, att den på staten fallande kostnadsökningen för nästa budgetår kommer att begränsas till ca 200 000 kronor.

Det totala medelsbehovet under sjukkasseanslaget kan således enligt mina beräkningar uppskattas till (16,7 + 237,5 + 13 + 0,2 + 1,2 + 2,5 + 0,2) 271,3 milj. kronor. Med hänsyn till den osäkerhet, som i brist på erfarenhet vidlåder dessa beräkningar, synes anslaget lämpligen böra uppföras med ett till 270 milj. kronor avrundat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sjukkassar m. m.* för budgetåret 1955/56 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 270 000 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter
biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen,
att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Karin Wickström